

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра трудового права та права соціального забезпечення
Центр проблем імплементації європейського соціального права
Рада молодих вчених юридичного факультету

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Тези доповідей та наукових повідомлень
учасників II Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Київ, 21-22 квітня 2016 р.)

**За редакцією
доктора юридичних наук, професора,
Заслуженого юриста України
М.І. Іншина,
доктора юридичних наук, професора
В.І. Щербини**

Київ – 2016

УДК 349.2 (477)
ББК 67.9 (4УКР)305
Т 78

Т 78 Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: тези доп. та наук. повідомл. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 21-22 квітня 2016 р.) / за ред. проф. М. І. Іншина, проф. В. І. Щербини, відпов. ред. к.ю.н. І. С. Сахарук. – Київ: Прінт-Сервіс, 2016. – 301 с.

ISBN 978-617-7069-34-7

Укладачі: І. С. Сахарук, А. В. Іваницький

Обкладинка: К. О. Король

У збірнику вміщено тексти наукових доповідей і повідомлень, присвячених актуальним науковим і практичним проблемам розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення, вдосконалення законодавства у сфері праці і соціального забезпечення. Для фахівців, які працюють у вищезазначених галузях, науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів.

Тексти доповідей і повідомлень друкуються мовою оригіналу в авторській редакції.

ISBN 978-617-7069-34-7

УДК 349.2 (477)
ББК 67.9 (4УКР)305

© Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, 2016

ЗМІСТ

Андрій В. М.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РЕГУЛЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ У РІЗНИХ СИСТЕМАХ ТРУДОВОГО ПРАВА 8

Багрій В.А.

РОЛЬ НЕСТАНДАРТНОЇ ЗАЙНЯТОСТІ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ 13

Байло О.В.

ПРОФЕСІЙНА ГІДНІСТЬ ЯК ПРАВОВА КАТЕГОРІЯ 15

Бориченко К.В.

СТАНДАРТИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІМЕЙ З ДІТЬМИ В АКТАХ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ 19

Бородкін М.В.

ПІДСТАВИ ВИНИКНЕННЯ ПРАВОВІДНОСИН ІЗ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СІМЕЙ З ДІТЬМИ 24

Бурак В.Я.

ЗАКОНОДАВСТВО, ЯКЕ РЕГУЛЮЄ ПРИМИРНІ ПРОЦЕДУРИ ПРИ ВИРІШЕННІ КОЛЕКТИВНИХ ТРУДОВИХ СПОРІВ ПОТРЕБУЄ РЕФОРМУВАННЯ 28

Вавженчук С.Я.

ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ ЗМІСТУ ОХОРОНИХ ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН 32

Ваганова І.М.

ДО ПИТАННЯ ПРО ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ СПОСТЕРЕЖЕННЯ У ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ 38

Вареник О.С.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ ПЕРЕДБАЧЕНІ ПРОЕКТОМ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ №1658 43

Вахонсва Т.М.

ПОВНОВАЖЕННЯ І УПРАВЛІНСЬКІ ФУНКЦІЇ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАЦІ 45

Вишновецька С.В.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ ТРУДОВОГО ПРАВА В КОНТЕКСТІ РОЗРОБКИ ЇЇ МЕТОДОЛОГІЇ 50

Власенко Н.Р.

ПРАКТИКА РОЗГЛЯДУ СПРАВ ЩОДО ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСІБ, ЩО ПРАЦЮВАЛИ В РАЙОНАХ КРАЙНЬОЇ ПІВНОЧІ ЧИ РАЙОНАХ, ПРИРІВНЯНИХ ДО НИХ 54

Волк Е.А., Томашевский К.Л.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОВЫШЕНИЯ ПЕНСИОННОГО ВОЗРАСТА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ (В СВЕТЕ ОБЩЕМИРОВЫХ ТЕНДЕНЦИЙ) 58

Гетьманцева Н.Д.	
МОЖЛИВІ ШЛЯХИ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ТРУДОВОГО ПРАВА ЯК ГАЛУЗІ ПРАВА	63
Гостюк О.Д.	
ГІДНА ПРАЦЯ ПРАЦІВНИКА ЯК ЖИТТЄВА НЕОБХІДНІСТЬ	67
Гришина Ю.М.	
ОБМЕЖЕННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА ОБ'ЄДНАННЯ – ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	70
Данилов М.О.	
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА СУТНІСТЬ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ	74
Денисевич А.Ю.	
ВПЛИВ ОЦІНКИ ПРОФЕСІЙНОГО РІВНЯ ПРАЦІВНИКА НА РОЗВИТОК ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	78
Жернаков В.В.	
ПРИВАТНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН У ТРУДОВОМУ ПРАВІ: СЬОГОДЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	81
Іншин М.І.	
НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ	84
Кайтанський О.С.	
ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ	87
Кожушко С.І.	
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ МЕТОД ПІЗНАННЯ У РОЗВИТКУ НАУКИ ТРУДОВОГО ПРАВА	91
Корнева П.М.	
ЩОДО ГАЛУЗЕВОЇ НАЛЕЖНОСТІ ВІДНОСИН ІЗ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ	95
Костюк В.Л.	
НОВАЦІЇ КОДИФІКАЦІЇ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА: ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	98
Кравченко А.О.	
ЗВІЛЬНЕННЯ ПРАЦІВНИКА ЗА ВЛАСНИМ БАЖАННЯМ ЯК ФОРМА ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ РОБОТОДАВЦЕМ	101
Краснов Є.В.	
РАТИФІКАЦІЯ КОНВЕНЦІЇ МІЖНАРОДНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ № 102 ЯК ШЛЯХ ЗМІЦНЕННЯ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УКРАЇНИ	105
Кузьменко Г.В.	
ГУМАНІЗМ РІВНОСТІ ТА НЕРІВНОСТІ ПРАВ ТА ОБОВ'ЯЗКІВ В НОРМАХ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ	109
Кучма О.Л.	
СТАТУС ОСОБИ, ДО ЯКОЇ ЗАСТОСОВАНО ЗАПОБІЖНИЙ ЗАХИСТ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ АБО ДОМАШНІЙ АРЕШТ, В СОЦІАЛЬНОМУ СТРАХУВАННІ ТА ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ	115

Lagutina I. V.

THE RIGHT TO MONITOR THE IMPLEMENTATION OF EMPLOYEES LABOUR DUTIES 118

Лежнєва Т.М.

НЕГАТИВНІ ПІДСТАВИ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВИПЛАТИ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ РАЗІ ЗАГИБЕЛІ (СМЕРТІ) ЧИ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО..... 122

Лушников А.М.

НЕПРЕРЫВНОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ РАБОТНИКОВ КАК НЕОБХОДИМАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ В ХХІ ВЕКЕ 126

Лушникова М.В.

ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ВНЕШНЕЙ ТРУДОВОЙ МИГРАЦИИ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ АСПЕКТЫ И НАЦИОНАЛЬНАЯ СПЕЦИФИКА..... 131

Макогон О.В.

ПРАКТИКА БЕЗ ТЕОРІЇ НЕМОЖЛИВА: ЩОДО РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТРУДОВОГО ПРАВА УКРАЇНИ 136

Малюга Л.Ю.

РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ..... 141

Мартинюк В.Д.

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НЕФОРМАЛЬНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРАЦІВНИКІВ 147

Медвідь А.О.

ГАРАНТІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ БЕЗПРИТУЛЬНИХ ДІТЕЙ В УКРАЇНІ..... 151

Мельник В.П.

НЕДЕРЖАВНИЙ СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 155

Мельник К.Ю.

ПРИНЦИПИ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ЗАКОНОДАВСТВО У СФЕРІ ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ 157

Міщук М.О.

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В ТРУДОВОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ 159

Наньєва М.І.

ЗАКОНОДАВЧЕ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ПРАЦІВНИК» 165

Орлова Н.Г.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ ПРАЦІВНИКІВ ВОДНОГО ТРАНСПОРТУ 168

Пазій Е.В.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КОЛЕКТИВНОГО ДОГОВОРУ 173

Пожарова О.В.

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ОХОРОНИ МАТЕРИНСТВА ТА ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ..... 177

Потопахіна О.М.

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ "РОБОТОДАВЕЦЬ" ЗА ПРОЕКТОМ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ..... 179

Римар І.А.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ТРУДОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ У СИСТЕМІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ПРАЦІ..... 183

Римар Б.А.

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТЕЛЕРОБОТИ В УКРАЇНІ 188

Рошканюк В.М.

ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ 191

Самарина О.А.

МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПРАВОВЫЕ АКТЫ И КОНСТИТУЦИЯ РЕСПУБЛИКИ КАК ОСНОВА ФОРМИРОВАНИЯ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА О СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЕ МОЗАМБИКА..... 196

Сахарук І.С.

ПРЕВЕНТИВНІ ЗАХОДИ, НАПРАВЛЕНІ НА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДИСКРИМІНАЦІЇ У СФЕРІ ПРАЦІ..... 201

Синчук С.М.

ЩОДО ДИСКУСІЇ ПРО ПАРАМЕТРИ ПОНЯТТЯ «СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ» 207

Сільченко С.О.

ДО ПИТАННЯ ПРО ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ 211

Сімутіна Я.В.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ НЕТИПОВОЇ ЗАЙНЯТОСТІ..... 215

Сіньова Л.М.

ЗНАЧЕННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ ФУНКЦІЇ В ПРАВІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 219

Сіроха Д.І.

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ НОРМОТВОРЧОЇ ТЕХНІКИ У СФЕРІ ПРАЦІ..... 224

Слончак В.О.

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТИТУТУ МЕДІАЦІЇ В ТРУДОВИХ ВІДНОСИНАХ..... 227

Смолярова М.І.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВПЛИВУ ПРАВОВИХ СТИМУЛІВ В ТРУДОВОМУ ПРАВІ 231

Сорочишин М.В.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ВІЛЬНО ОБРАНИХ ПРАЦІВНИКАМИ ПРЕДСТАВНИКІВ ЗА ПРОЕКТОМ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ..... 235

Тарасенко В.С.

ЩОДО РАТИФІКАЦІЇ КОНВЕНЦІЇ МОП №102 ПРО МІНІМАЛЬНІ НОРМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ..... 239

Тищенко О.В. ПРОБЛЕМИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	243
Ткаченко Л.Г. ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ У СОЛІДАРНІЙ ПЕНСІЙНІЙ СИСТЕМІ	247
Томко В.М. ДУАЛІСТИЧНИЙ ХАРАКТЕР НОРМ ТРУДОВОГО ПРАВА	252
Хвесьюк В.І. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД В ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ.....	257
Чанишева Г.І. ФІНАНСОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ РОБОТОДАВЦЯ ЗА ТРУДОВИМ ЗАКОНОДАВСТВОМ	262
Черноп'ятов С.В. ДО ПИТАННЯ ПРО ЗАМІНУ ПОНОВЛЕННЯ НА РОБОТІ КОМПЕНСАЦІЄЮ....	266
Черноус С.М. ДО ПИТАННЯ ПРО УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НАДУРОЧНІ РОБОТИ.....	270
Швець Н.М. ДЕЯКІ ПРАВОВІ ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛОЖЕНЬ ЗАКОНУ «ПРО НАУКОВУ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ».....	275
Шишлюк В.Р. РОЗІРВАННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ НА ВИМОГУ ПРОФСПІЛКОВОГО ОРГАНУ ЯК ПІДСТАВА ПРИПИНЕННЯ ТРУДОВОГО ДОГОВОРУ	280
Шугаєв А.А. ПРОИЗВОДСТВЕННЫЕ СОВЕТЫ В РОССИИ И РАЗВИТЫХ СТРАНАХ ЕВРОПЫ: ПРАВОВЫЕ ПРОБЛЕМЫ, ПОИСКИ, РЕШЕНИЯ	284
Щербина В.І. СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЯК КАТЕГОРІЯ ТРУДОВОГО ПРАВА	289
Юзько Т.М. КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ ЯК ГАРАНТ ЗАХИСТУ ПРАВА ЛЮДИНИ НА ЖИТТЯ В СФЕРІ ПРАЦІ	294
Яригіна Є.П. ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВОЮ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	298

НЕГАТИВНІ ПІДСТАВИ ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ВИПЛАТИ ОДНОРАЗОВОЇ ГРОШОВОЇ ДОПОМОГИ РАЗІ ЗАГИБЕЛІ (СМЕРТІ) ЧИ ВТРАТИ ПРАЦЕЗДАТНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Особливістю юридичних фактів у праві соціального забезпечення є те, що, «як правило, до основного факту необхідною умовою вважається наявність й інших, додаткових, підстав, які у сукупності утворюють юридичний склад»¹. Часто у такому юридичному складі присутні і так звані негативні юридичні факти, тобто факти, які «відображають відсутність життєвих обставин»². Не виключенням є і юридичний склад, необхідний для виникнення права на призначення і виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) чи втрати працездатності поліцейського (далі – одноразова грошова допомога).

Стаття 101 Закону України «Про національну поліцію»³ (далі – Закону № 580-VIII) закріплює вичерпний перелік негативних підстав призначення і виплати одноразової грошової допомоги, які мають бути відсутні для того, щоб відповідна особа мала право на призначення та виплату одноразової грошової допомоги, так само як має бути наявна одна із позитивних підстав, передбачених статтею 97 цього Закону.

Більшість із цих підстав полягають у протиправних або принаймні таких, що не є схвалюваними та допустимими, діях поліцейського та (або) іншого суб'єкта, який звертається за призначенням і виплатою допомоги. Позбавлення права на допомогу в цих випадках цілком узгоджується із пунктом 9 розділу «А» Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Декларація про поліцію»⁴, відповідно до якого поліцейський повинен нести особисту відповідальність за свої власні дії; параграфом 16 Європейського кодексу поліцейської етики⁵, відповідно до якого персонал поліції всіх рівнів повинен нести персональну відповідальність за свої дії або бездіяльність.

¹ Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : Навч. посіб. / Н. Б. Болотіна – К. : Знання, 2005. – 615 с. – С. 158.

² Пенсійні правовідносини в Україні : монографія / Н. М. Хуторян, Я. В. Сімутіна, М. П. Стадник, А. А. Ширант, М. М. Шумило ; відп. ред. Н. М. Хуторян, Я. В. Сімутіна. – К. : Вид-во «Юридична думка», 2013. – 276 с. – С. 193.

³ Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40-41. – ст. 379.

⁴ Декларация о полиции : Резолюция Парламентской ассамблеи Совета Европы от 08.05.1979 № 690 (1979) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_803

⁵ Про Європейський кодекс поліцейської етики : Рекомендація Rec (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасницям Ради Європи (Ухвалена Комітетом міністрів 19 вересня 2001 на 765-му засіданні заступників міністрів) // Статус поліції: міжнародні стандарти і зарубіжне законодавство / За заг. редакцією О. А. Банчука. – К. : Москаленко О. М., 2013. – 588 с. – С. 19–23. – С. 21.

В той же час, аналіз ст. 101 Закону № 580-VIII дозволяє дійти висновку, що виклад у ній негативних підстав призначення і виплати одноразової грошової допомоги потребує відомого удосконалення.

Відповідно до п. б) ст. 101 Закону № 580-VIII, призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо загибель (смерть), поранення (контузія, травма або каліцтво), інвалідність, часткова втрата працездатності без визначення інвалідності поліцейського є наслідком учинення ним дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння.

Стан алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння можна визначити як стан людини, який відрізняється специфічними, відносно короткостроковими змінами в її фізичному та психічному стані, викликаними діями відповідно алкоголю (етилового спирту та речовин, що його містять), наркотичних засобів, інших психотропних речовин, крім алкоголю та наркотичних засобів.

Пункт б) ст. 101 Закону № 580-VIII не позбавлений певних недоліків. Так, він не враховує випадків, коли перебування у стані сп'яніння не перебуває в достатньому причинно-наслідковому зв'язку із пораненням чи смертю поліцейського, коли стан сп'яніння є випадковим стосовно ситуації, в якій сталася смерть чи поранення. Буквально застосовуючи цю норму, слід буде позбавити права на грошову допомогу, наприклад, поліцейського (членів його сім'ї), який, перебуваючи у неслужбовий час у стані алкогольного сп'яніння (що саме по собі є допустимим та правомірним) постраждав при рятуванні іншої людини, став жертвою протиправного посягання тощо. В описаних випадках бездіяльність поліцейського не може бути визнаною правильною та фактично заохочуватися нормою, подібною до п. б) ст. 101 Закону № 580-VIII. Відповідно до п. 12 розділу «А» Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Декларація про поліцію»⁶, під час виконання своїх обов'язків поліцейський повинен діяти рішуче для досягнення мети, наказаної або допущеною законом.

Крім того, п. б) ст. 101 Закону № 580-VIII не враховує випадків, коли вживання відповідних речовин відбувалося без волі поліцейського (наприклад, поліцейський випадково або з чийогось умислу зазнав впливу певних токсичних речовин) або було обумовлене медичними показаннями.

Тому п. б) ст. 101 Закону № 580-VIII потребує удосконалення і викладу в такій редакції: «б) учинення ним дій виключно або головним чином під впливом стану алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння, до якого він добровільно себе довів, за умови, що вживання відповідних речовин не було зумовлено медичною або іншою подібною потребою».

Відповідно до п. в) ст. 101 Закону № 580-VIII, призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо загибель (смерть), поранення (контузія, травма або каліцтво), інвалідність, часткова втрата

⁶ Декларация о полиции : Резолюция Парламентской ассамблеи Совета Европы от 08.05.1979 № 690 (1979) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_803

працездатності без визначення інвалідності поліцейського є наслідком навмисного спричинення собі тілесного ушкодження, іншої шкоди своєму здоров'ю або самогубства (крім випадку доведення особи до самогубства, який доведений судом).

Ознаку навмисності в даному випадку слід тлумачити, спираючись на загальновизнане юридичне розуміння умислу, яке поєднує такі ознаки: 1) особа керує своїми діями; 2) особа усвідомлює свої дії та їх наслідки; 3) особа бажає (або принаймні свідомо припускає) їх настання. Виходячи із цього, не можна, на нашу думку, застосовувати п. п. в) ст. 101 Закону № 580-VIII у випадках, коли з тих чи інших причин поліцейський спричинив собі тілесні ушкодження, іншу шкоду своєму здоров'ю або вчинив самогубство, не усвідомлюючи своїх дій, не маючи можливості керувати ними (або будучи суттєво обмеженим у можливостях усвідомлювати свої дії та керувати ними). Такими причинами можуть бути, зокрема, гострі або хронічні психічні розлади, інші розлади свідомості (крім випадків добровільного фізіологічного сп'яніння), в тому числі хворобливий потяг до самоушкодження.

Самогубством є умисне позбавлення себе життя⁷. Доведення до самогубства є злочином, передбаченим ст. 120 Кримінального кодексу України⁸. При цьому склад цього злочину сформульовано як «доведення особи до самогубства або до замаху на самогубство, що є наслідком жорстокого з нею поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження її людської гідності». Таким чином, у випадку, коли поліцейський внаслідок жорстокого з ним поводження, шантажу, примусу до протиправних дій або систематичного приниження його людської гідності здійснив невдалий замах на самогубство, спричинивши собі тілесні ушкодження, іншу шкоду своєму здоров'ю, п. в) ст. 101 Закону № 580-VIII так само не підлягає застосуванню.

Слід звернути увагу на те, що доведення особи до самогубства має бути доведене судом. І оскільки питання застосування кримінального закону відносять до кримінальної юрисдикції, факт доведення особи до самогубства може бути встановлений лише вироком суду. Однак, для незастосування п. в) ст. 101 Закону № 580-VIII не є необхідним ухвалення обвинувального вироку та притягнення винного до кримінальної відповідальності. Ухвалюючи як обвинувальний, так і виправдувальний вирок суд повинен вирішити, зокрема, такі питання: чи мало місце діяння, у вчиненні якого обвинувачується особа; чи містить це діяння склад кримінального правопорушення і якою статтею закону України про кримінальну відповідальність він передбачений (ч. 1 ст. 268 Кримінального процесуального кодексу України⁹).

⁷ Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 3-тє вид., переробл. та доповн. / За ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – К.: Атака, 2005. – 1064 с. – С. 264.

⁸ Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25-26. – ст. 131.

⁹ Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10, № 11-12, № 13. – ст. 88.

Однак, для ухвалення вироку суду необхідно, принаймні, завершити досудове розслідування і перейти до судового провадження, що не завжди є можливим. Наприклад, у випадку, коли не встановлено особу підозрюваного. В такій ситуації, навіть за наявності достатніх підстав вважати, що щодо поліцейського вчинено злочин, передбачений статтею 120 Кримінального кодексу України, він (його сім'я) виявляються позбавленими права на одноразову грошову допомогу.

Обставини, зазначені у п. в) ст. 101 Закону № 580-VIII, слід відмежовувати від випадків, коли поліцейський, припускаючи наслідки своєї поведінки, свідомо та добровільно жертвує своїм життям або здоров'ям задля рятування життя та здоров'я інших людей, виконання інших найважливіших завдань Національної поліції (того ж таки захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України). Відповідно до п. 12 розділу «А» Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 690 (1979) «Декларація про поліцію»¹⁰, під час виконання своїх обов'язків поліцейський повинен діяти ретельно для досягнення мети, наказаної або допущеною законом.

З огляду на викладене, можна зробити висновок, що п. в) ст. 101 Закону № 580-VIII потребує удосконалення і викладу в такій редакції: «в) навмисного спричинення собі тілесного ушкодження, іншої шкоди своєму здоров'ю або самогубства (крім випадків, коли такі дії були розумно зумовлені виконанням основних завдань Національної поліції, службових та громадянських обов'язків поліцейського; а також крім випадків доведення особи до самогубства)». При цьому ч. 1 ст. 101 Закону № 580-VIII слід доповнити абзацом такого змісту: «В інтересах застосування пункту в) частини першої цієї статті факт доведення поліцейського до самогубства вважається встановленим, якщо за цим фактом відкрито кримінальне провадження і доти, доки відсутність події злочину не встановлено у передбаченому законом порядку.»

Пункт г) ст. 101 Закону № 580-VIII викладений із суттєвим юридико-технічним недоліком. Якщо поєднати його із вступним абзацом цієї статті виходить, що «призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо загибель (смерть), поранення (контузія, травма або каліцтво), інвалідність, часткова втрата працездатності без визначення інвалідності поліцейського є наслідком подання особою свідомо неправдивої інформації про призначення і виплату одноразової грошової допомоги».

Виникає питання, яким чином особа може загинути (померти), отримати поранення, інвалідність, частково втратити працездатність внаслідок подачі інформації. Очевидно, що законодавець мав на увазі, що призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо особою подано свідомо неправдиву інформацію про призначення і виплату одноразової грошової допомоги.

¹⁰ Декларация о полиции : Резолюция Парламентской ассамблеи Совета Европы от 08.05.1979 № 690 (1979) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_803

У зв'язку із цим пункт г) ст. 101 Закону № 580-VIII необхідно виключити, а саму статтю доповнити частиною другою такого змісту: «2. Призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються, якщо особою подано свідомо неправдиву інформацію про призначення і виплату одноразової грошової допомоги».

Таким чином, виклад негативних підстав призначення і виплати одноразової грошової допомоги у ст. 101 Закону України «Про національну поліцію» може бути вдосконалений з урахуванням пропозицій, сформульованих в цій доповіді.

Лушников А.М.

*Ярославский государственный университет им. П.Г.Демидова,
докт.юрид.наук, профессор,
зав.кафедрой трудового и финансового права*

НЕПРЕРЫВНОЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБУЧЕНИЕ РАБОТНИКОВ КАК НЕОБХОДИМАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ ТРУДОВЫХ ОТНОШЕНИЙ В XXI ВЕКЕ

Ключевое значение в инновационном экономике отводится развитию кадрового потенциала. Именно в этом разрезе необходимо решать правовые проблемы внедрения моделей эффективного контракта, разработки критериев эффективности трудовой функции работника, его компетенций, правовой организации материального и морального стимулирования работников. В этой связи особую значимость приобретает задача повышения квалификации, профессиональной подготовки и переподготовки работников в процессе трудовой деятельности, правовое сопровождение системы «пожизненного, непрерывного профессионального обучения». Следовательно, речь идет о совершенствовании договорных основ подготовки дополнительного профессионального образования работников.

Особо следует остановиться на праве работника на профессиональное обучение. В XXI в. происходит переориентация общественного развития. Одним из основных приоритетов становится приобретение знаний, профессиональное обучение. Неслучайно новая эпоха получила название «век знаний», появилось понятие «общество, основанное на знаниях». В условиях освоения высоко сложных технологий и распространения компьютерной техники рыночная экономика уже не может обходиться без массовой интеллектуальной творческой деятельности. В США, Японии, Германии и других развитых странах формируются трудовые ресурсы нового типа. Интеллектуализация общественного труда в XXI в. диктует новые требования к организации профессиональной подготовки кадров. Международный опыт свидетельствует, что концепция пожизненного образования, широко вошедшая в практику развития кадров в 70-е гг. прошлого столетия, окончательно превратилась в его основу в 80-е и 90-е. Сегодня в каждой развитой стране